

Codul de procedură civilă și 12 legi uzuale

Ediție actualizată la
1 septembrie 2023

Cuprins general

Codul de procedură civilă	1
<i>Index</i>	331
1. Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (<i>extras</i>)	347
2. Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (<i>extras</i>)	352
3. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru	357
4. Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești (<i>extras</i>)	376
5. Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ	409
6. Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor	434
7. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă	453
8. Ordonanța Guvernului nr. 2/2000 privind organizarea activității de expertiză tehnică judiciară și extrajudiciară (<i>extras</i>)	470
9. Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator	475
10. Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești (<i>extras</i>)	504
11. Legea nr. 72/2013 privind măsurile pentru combaterea întârzierii în executarea obligațiilor de plată a unor sume de bani rezultând din contracte încheiate între profesioniști și între aceștia și autorități contractante	519
12. Ordinul ministrului justiției nr. 359/C/2013 pentru aprobarea formularelor utilizate în procedura cu privire la cererile de valoare redusă prevăzută de art. 1.025-1.032 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă	526

Codul de procedură civilă și 12 legi uzuale

Ediție actualizată la
1 septembrie 2023

Art. 481. Neînfruntărea situației în propria cale de atac. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai rea decât aceea din hotărârea atacată, în afară de cazul în care el consimte expres la aceasta sau în cazurile anume prevăzute de lege. [*R.A.: art. 296 teza a II-a CPC 1865*]

Art. 482. Completare cu alte norme. Dispozițiile de procedură privind judecata în primă instanță se aplică și în instanța de apel, în măsura în care nu sunt potrivnice celor cuprinse în prezentul capitol. [*R.A.: art. 298 CPC 1865*]

Capitolul III. Căile extraordinare de atac

Secțiunea 1. Recursul

Art. 483. Obiectul și scopul recursului. Instanța competentă. (1) Hotărârile date în apel, cele date, potrivit legii, fără drept de apel, precum și alte hotărâri în cazurile expres prevăzute de lege sunt supuse recursului.

(2)^[1] Nu sunt supuse recursului hotărârile pronunțate în cererile prevăzute la art. 94 pct. 1 lit. a)-j³), în cele privind navigația civilă și activitatea în porturi, conflictele de muncă și de asigurări sociale, în materie de expropriere, în cererile pronunțate în materia protecției consumatorilor, a asigurărilor, precum și în cele ce decurg din aplicarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite. De asemenea nu sunt supuse recursului hotărârile date de instanțele de apel în cazurile în care legea prevede că hotărârile de primă instanță sunt supuse numai apelului.

(3) Recursul urmărește să supună instanței competente examinarea, în condițiile legii, a conformității hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile.

(4) Recursul se soluționează de către instanța ierarhic superioară celei care a pronunțat hotărârea atacată. [*R.A.: art. 299 CPC 1865*]

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 54/2020 (M. Of. nr. 63 din 20 ianuarie 2021), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de

^[1] Alin. (2)-(4) ale art. 483 sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. I pct. 49 din Legea nr. 310/2018. Menționăm că, prin Decizia nr. 369/2017 (M. Of. nr. 582 din 20 iulie 2017), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că sintagma „precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv”, cuprinsă în art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, este neconstituțională. De asemenea, prin Decizia nr. 18/2018 (M. Of. nr. 965 din 14 noiembrie 2018), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii și a stabilit că revine curților de apel competența de soluționare a recursurilor declarate împotriva hotărârilor pronunțate în apel de către tribunale, în cauzele având ca obiect cereri evaluabile în bani în valoare de până la 200.000 lei inclusiv, ca urmare a pronunțării Deciziei nr. 369/2017 a Curții Constituționale.

Precizăm și că interpretarea dată art. 27 din Codul de procedură civilă de către Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, prin Decizia nr. 52/2018 (M. Of. nr. 609 din 17 iulie 2018), conform căreia efectele Deciziei Curții Constituționale nr. 369/2017 se produc cu privire la hotărârile judecătorești pronunțate după publicarea acesteia în Monitorul Oficial al României, în litigiile evaluabile în bani de până la 1.000.000 lei inclusiv, pornite ulterior publicării deciziei (20 iulie 2017), a fost declarată neconstituțională de către Curtea Constituțională prin Decizia nr. 874/2018 (M. Of. nr. 2 din 3 ianuarie 2019).

drept în materie civilă, a admis sesizarea formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile și a stabilit:

„În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. XVIII alin. (2) teza a doua din Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cu modificările și completările ulterioare, nu sunt supuse recursului hotărârile pronunțate (...) în cererile privind repararea prejudiciilor cauzate prin erori judiciare, respectiv hotărârile pronunțate în cererile formulate în temeiul art. 538 din Codul de procedură penală”.

Art. 484. Suspendarea executării. (1) Recursul suspendă de drept executarea hotărârii în cauzele privitoare la desființarea de construcții, plantații sau a oricăror lucrări cu așezare fixă, precum și în cazurile anume prevăzute de lege.

(2) La cererea recurentului formulată în condițiile art. 83 alin. (2) și (3), instanța sesizată cu judecarea recursului poate dispune, motivat, suspendarea hotărârii atacate cu recurs în alte cazuri decât cele la care se referă alin. (1). Cererea se depune direct la instanța de recurs, alăturându-se o copie certificată de pe cererea de recurs și dovada depunerii cauțiunii prevăzute la art. 719. În cazul în care cererea se face înainte de a ajunge dosarul la instanța de recurs, se va alătura și o copie legalizată de pe dispozitivul hotărârii atacate cu recurs.

(3) Cererea se judecă în camera de consiliu, cu citarea părților printr-un agent procedural al instanței sau prin alt salariat al acesteia ori prin modalitățile prevăzute la art. 154 alin. (4) și (5), după cum urmează:

1. de un complet anume constituit, format din 3 judecători, în condițiile legii, în cazul în care cererea s-a depus înainte de ajungerea dosarului la instanța de recurs;

2.^[1] *abrogat*;

3. de completul care judecă recursul pe fond, în cazul în care s-a fixat termen în ședință publică.

(4) Termenul de judecată, pentru care se face citarea, se stabilește astfel încât să nu treacă mai mult de 10 zile de la primirea cererii de suspendare.

(5) Completul se pronunță, în cel mult 48 de ore de la judecată, printr-o încheiere motivată, care este definitivă.

(6)^[2] *Abrogat*.

(7)^[3] Pentru motive temeinice, instanța de recurs poate reveni asupra suspendării acordate, dispozițiile alin. (3)-(5) aplicându-se în mod corespunzător. *[R.A.: art. 300 CPC 1865]*

Legislație conexă: art. 2 din Legea nr. 173/2022 pentru adoptarea unor măsuri necesare punerii în aplicare a Protocolului nr. 16 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptat la Strasbourg la 2 octombrie 2013 și semnat de România la Strasbourg la 14 octombrie 2014 (M. Of. nr. 560 din 8 iunie 2022).

Art. 485. Termenul de recurs. (1) Termenul de recurs este de 30 de zile de la comunicarea hotărârii, dacă legea nu dispune altfel. Dispozițiile art. 468 alin. (2)-(4), precum și cele ale art. 469 se aplică în mod corespunzător.

^[1] Pct. 2 de la alin. (3) al art. 484 a fost abrogat prin art. I pct. 50 din Legea nr. 310/2018.

^[2] Alin. (6) al art. 484 a fost abrogat prin art. I pct. 51 din Legea nr. 310/2018.

^[3] Alin. (7) al art. 484 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 52 din Legea nr. 310/2018.

(2) Dacă intimatul nu a invocat prin întâmpinare sau din dosar nu reiese că recursul a fost depus peste termen, el se va socoti în termen. **[R.A.: art. 301, art. 310 CPC 1865]**

Art. 486. Cererea de recurs. (1) Cererea de recurs va cuprinde următoarele mențiuni:

a)^[1] numele și prenumele, domiciliul sau reședința părții în favoarea căreia se exercită recursul, sau, după caz, numele, prenumele și domiciliul reprezentantului convențional, numele, prenumele și domiciliul profesional al avocatului care formulează cererea ori, pentru persoanele juridice, denumirea și sediul lor, precum și numele și prenumele consilierului juridic care întocmește cererea. Prezentele dispoziții se aplică și în cazul în care recurentul locuiește în străinătate;

b) numele și prenumele, domiciliul sau reședința ori, după caz, denumirea și sediul intimatului;

c) indicarea hotărârii care se atacă;

d) motivele de nelegalitate pe care se întemeiază recursul și dezvoltarea lor sau, după caz, mențiunea că motivele vor fi depuse printr-un memoriu separat;

e)^[2] semnătura părții sau, după caz, a mandatarului părții, a reprezentantului legal al părții sau a consilierului juridic.

(2)^[3] La cererea de recurs se vor atașa dovada achitării taxei de timbru, conform legii, precum și, dacă este cazul, procura specială, împuternicirea avocațială sau delegația consilierului juridic.

(3) Mențiunile prevăzute la alin. (1) lit. a) și c)-e), precum și cerințele menționate la alin. (2) sunt prevăzute sub sancțiunea nulității. Dispozițiile art. 82 alin. (1) și ale art. 87 alin. (2) rămân aplicabile. **[R.A.: art. 302¹ CPC 1865]**

Art. 487. Motivarea recursului. (1) Recursul se va motiva prin însăși cererea de recurs, în afară de cazurile prevăzute la art. 470 alin. (5), aplicabile și în recurs.

(2) În cazurile în care Ministerul Public a participat în proces, se va depune o copie de pe motivele de casare pentru procuror. **[R.A.: art. 303 CPC 1865]**

Art. 488. Motivele de casare. (1) Casarea unor hotărâri se poate cere numai pentru următoarele motive de nelegalitate:

1. când instanța nu a fost alcătuită potrivit dispozițiilor legale;

2. dacă hotărârrea a fost pronunțată de alt judecător decât cel care a luat parte la dezbaterile pe fond a procesului sau de un alt complet de judecată decât cel

^[1] Lit. a) de la alin. (1) al art. 486 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. I pct. 53 din Legea nr. 310/2018.

^[2] Lit. e) de la alin. (1) al art. 486 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. I pct. 53 din Legea nr. 310/2018.

^[3] Alin. (2) și (3) ale art. 486 sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. I pct. 54 din Legea nr. 310/2018. Menționăm că, prin Decizia nr. 462/2014 (M. Of. nr. 775 din 24 octombrie 2014), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile din Codul de procedură civilă cuprinse în art. 13 alin. (2) teza a II-a, art. 83 alin. (3), precum și în art. 486 alin. (3), cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii cererii de recurs de către persoanele fizice prin avocat, sunt neconstituționale, iar prin Decizia nr. 485/2015 (M. Of. nr. 539 din 20 iulie 2015), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 13 alin. (2) teza a II-a, ale art. 84 alin. (2), precum și ale art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă, cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii cererii de recurs de către persoanele juridice prin avocat sau consilier juridic, sunt neconstituționale.

stabilit aleatoriu pentru soluționarea cauzei ori a cărui compunere a fost schimbată, cu încălcarea legii;

3. când hotărârea a fost dată cu încălcarea competenței de ordine publică a altei instanțe, invocată în condițiile legii;

4. când instanța a depășit atribuțiile puterii judecătorești;

5. când, prin hotărârea dată, instanța a încălcat regulile de procedură a căror nerespectare atrage sancțiunea nulității;

6. când hotărârea nu cuprinde motivele pe care se întemeiază sau când cuprinde motive contradictorii ori numai motive străine de natura cauzei;

7. când s-a încălcat autoritatea de lucru judecat;

8. când hotărârea a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a normelor de drept material.

(2) Motivele prevăzute la alin. (1) nu pot fi primite decât dacă ele nu au putut fi invocate pe calea apelului sau în cursul judecării apelului ori, deși au fost invocate în termen, au fost respinse sau instanța a omis să se pronunțe asupra lor. **[R.A.: art. 304 CPC 1865]**

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 3/2020 (M. Of. nr. 181 din 5 martie 2020), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Brașov și a stabilit:

„În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 488 alin. (1) din Codul de procedură civilă, motivul de recurs prin care se critică modalitatea în care instanța de fond s-a pronunțat, în raport cu prevederile art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă, asupra proporționalității cheltuielilor de judecată reprezentând onorariul avocaților, solicitate de partea care a câștigat procesul, nu se încadrează în motivele de casare prevăzute de art. 488 alin. (1) din Codul de procedură civilă”.

Art. 489. Sancțiunea nemotivării recursului. (1) Recursul este nul dacă nu a fost motivat în termenul legal, cu excepția cazului prevăzut la alin. (3).

(2) Aceeași sancțiune intervine în cazul în care motivele invocate nu se încadrează în motivele de casare prevăzute la art. 488.

(3) Dacă legea nu dispune altfel, motivele de casare care sunt de ordine publică pot fi ridicate din oficiu de către instanță, chiar după împlinirea termenului de motivare a recursului, fie în procedura de filtrare, fie în ședință publică. **[R.A.: art. 306 CPC 1865]**

Art. 490.^[1] Depunerea recursului. (1) Recursul și, dacă este cazul, motivele de casare se depun la instanța a cărei hotărâre se atacă, sub sancțiunea nulității.

(2) Dispozițiile art. 471¹ se aplică în mod corespunzător. Termenul prevăzut la art. 471¹ alin. (3) și (5) se dublează în cazul recursului. La redactarea și semnarea întâmpinării și a răspunsului la întâmpinare, dispozițiile art. 83 și art. 84 alin. (1) rămân aplicabile. **[R.A.: art. 302 CPC 1865]**

Art. 491. Recursul incident și recursul provocat. (1) Recursul incident și recursul provocat se pot exercita, în cazurile prevăzute la art. 472 și 473, care se aplică în mod corespunzător. Dispozițiile art. 488 rămân aplicabile.

(2) Prevederile art. 474 se aplică în mod corespunzător.

^[1] Art. 490 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 55 din Legea nr. 310/2018.

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 14/2020 (M. Of. nr. 875 din 25 septembrie 2020), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Galați și, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor (...) art. 491 din Codul de procedură civilă, a stabilit:

„(...) recursul incident nu poate fi limitat la obiectul (...) recursului principal, ci poate viza orice alte soluții cuprinse în dispozitivul hotărârii atacate și/sau considerentele acesteia”.

Art. 492. Probe noi în recurs. (1) În instanța de recurs nu se pot produce noi probe, cu excepția înscrisurilor noi, care pot fi depuse, sub sancțiunea decăderii, odată cu cererea de recurs, respectiv odată cu întâmpinarea.

(2) În cazul în care recursul urmează să fie soluționat în ședință publică, pot fi depuse și alte înscrisuri noi până la primul termen de judecată. [*R.A.: art. 305 CPC 1865*]

Dezlegarea unor chestiuni de drept. A se vedea Decizia nr. 79/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, redată în extras *infra*, la art. 497.

Art. 493.^[1] Abrogat.

Art. 494. Reguli privind judecata. Dispozițiile de procedură privind judecata în primă instanță și în apel se aplică și în instanța de recurs, în măsura în care nu sunt potrivnice celor cuprinse în prezenta secțiune. [*R.A.: art. 316 CPC 1865*]

Art. 495. Ordinea cuvântului în ședință. (1) Președintele va da mai întâi cuvântul recurentului, iar apoi intimatului.

(2) Procurorul vorbește cel din urmă, în afară de cazul când este recurent. Dacă procurorul a pornit acțiunea civilă în care s-a pronunțat hotărârea atacată cu recurs, procurorului i se va da cuvântul după recurent. [*R.A.: art. 309 CPC 1865*]

Art. 496. Soluțiile pe care le poate pronunța instanța de recurs. (1)^[2] Instanța, verificând toate motivele invocate și judecând recursul, îl poate admite, îl poate respinge sau anula ori poate constata perimarea lui.

(2) În caz de admitere a recursului, hotărârea atacată poate fi casată, în tot sau în parte. [*R.A.: art. 312 alin. (1) și (2) CPC 1865*]

Art. 497.^[3] Soluțiile pe care le poate pronunța Înalta Curte de Casație și Justiție. Înalta Curte de Casație și Justiție, în caz de casare, trimite, o singură dată în cursul procesului, cauza spre o nouă judecată instanței de apel care a pronunțat hotărârea casată ori, atunci când este cazul și sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 480 alin. (3), primei instanțe, a cărei hotărâre este, de asemenea, casată. Atunci când interesele bunei administrări a justiției o cer, cauza va putea fi trimisă oricărei alte instanțe de același grad, cu excepția cazului casării pentru lipsă de competență, când cauza va fi trimisă instanței competente sau altui organ cu activitate

^[1] Art. 493 a fost abrogat prin art. I pct. 56 din Legea nr. 310/2018. Menționăm că, prin Decizia nr. 839/2015 (M. Of. nr. 69 din 1 februarie 2016), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 493 alin. (5) din Codul de procedură civilă și a constatat că sintagma „sau că recursul este vădit nefondat” din cuprinsul acestora este neconstituțională.

^[2] Alin. (1) al art. 496 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 57 din Legea nr. 310/2018.

^[3] Art. 497 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 58 din Legea nr. 310/2018.

jurisdicțională competent potrivit legii. În cazul în care casarea s-a făcut pentru că instanța a depășit atribuțiile puterii judecătorești sau când s-a încălcat autoritatea de lucru judecat, cererea se respinge ca inadmisibilă. *[R.A.: art. 313 CPC 1865]*

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 79/2022 (M. Of. nr. 61 din 25 ianuarie 2023), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, a admis sesizarea formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă, pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile și a stabilit:

„În interpretarea dispozițiilor art. 497 din Codul de procedură civilă, în forma modificată prin Legea nr. 310/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, în corelație cu prevederile art. 492 alin. (1), art. 498 și art. 501 alin. (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în cazul în care în al doilea ciclu procesual se admite recursul, casându-se decizia atacată, Înalta Curte de Casație și Justiție va reține cauza spre judecare în fond numai atunci când nu ar fi pusă în situația de a proceda la analiza stării de fapt prin recalificarea faptelor sau prin completarea sau readministrarea probatoriului, în caz contrar cauza urmând a fi trimisă spre rejudecare la instanța de apel sau, după caz, la prima instanță”.

Art. 498. Soluțiile pe care le pot pronunța alte instanțe de recurs. (1) În cazul în care competența de soluționare a recursului aparține tribunalului sau curții de apel și s-a casat hotărârea atacată, rejudecarea procesului în fond se va face de către instanța de recurs, fie la termenul la care a avut loc admiterea recursului, situație în care se pronunță o singură decizie, fie la un alt termen stabilit în acest scop.

(2) Instanțele prevăzute la alin. (1) vor casa cu trimitere, o singură dată în cursul procesului, în cazul în care instanța a cărei hotărâre este atacată cu recurs a soluționat procesul fără a intra în judecata fondului sau judecata s-a făcut în lipsa părții care a fost nelegal citată, atât la administrarea probelor, cât și la dezbaterile fondului. În vederea rejudecării, cauza se trimite la instanța care a pronunțat hotărârea casată ori la altă instanță de același grad cu aceasta, din aceeași circumscripție. Dispozițiile art. 497 se aplică în mod corespunzător, în caz de necompetență, de depășire a atribuțiilor puterii judecătorești și de încălcare a autorității de lucru judecat. *[R.A.: art. 312 alin. (3)-(7) CPC 1865]*

Dezlegarea unor chestiuni de drept. A se vedea Decizia nr. 79/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, redată în extras *supra*, la art. 497.

Notă. Referitor la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 312 alin. (4) din Codul de procedură civilă de la 1865 privind rejudecarea pricinii în fond după casare de către curți de apel și tribunale, prin Decizia nr. 14/2013 (M. Of. nr. 655 din 24 octombrie 2013), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursurile în interesul legii formulate de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Colegiul de conducere al Curții de Apel Târgu-Mureș și, în consecință, a stabilit că, *„în procesele începute anterior intrării în vigoare a Legii nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, în cazul rejudecării cauzei la un alt termen de judecată decât la cel la care s-a dispus admiterea recursului și casarea cu reținere a hotărârii atacate de către curțile de apel și tribunale, prevederile art. 305 Cod procedură civilă (privind probele noi în recurs – n.r.) nu sunt aplicabile”.*

Art. 499. Motivarea hotărârii. Prin derogare de la prevederile art. 425 alin. (1) lit. b), hotărârea instanței de recurs va cuprinde în considerente numai motivele de casare invocate și analiza acestora, arătându-se de ce s-au admis ori, după caz, s-au respins. În cazul în care recursul se respinge fără a fi cercetat în fond ori se anulează sau se constată perimarea lui, hotărârea de recurs va cuprinde numai motivarea soluției fără a se evoca și analiza motivelor de casare.

Art. 500. Efectele casării. (1) Hotărârea casată nu are nicio putere.

(2) Actele de executare sau de asigurare făcute în temeiul unei asemenea hotărâri sunt desființate de drept, dacă instanța de recurs nu dispune altfel. Instanța va constata aceasta, din oficiu, prin dispozitivul hotărârii de casare. *[R.A.: art. 311 CPC 1865]*

Art. 501. Judecata în fond după casare. (1) În caz de casare, hotărârile instanței de recurs asupra problemelor de drept dezlegate sunt obligatorii pentru instanța care judecă fondul.

(2) Când hotărârea a fost casată pentru încălcarea regulilor de procedură, judecata va reîncepe de la actul anulat.

(3) După casare, instanța de fond va judeca din nou, în limitele casării și ținând seama de toate motivele invocate înaintea instanței a cărei hotărâre a fost casată.

(4) În cazul rejudecării după casare, cu reținere sau cu trimitere, sunt admisibile orice probe prevăzute de lege. *[R.A.: art. 315 alin. (1)-(3') CPC 1865]*

Dezlegarea unor chestiuni de drept. A se vedea Decizia nr. 79/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, redată în extras *supra*, la art. 497.

Art. 502. Neînrăutățirea situației în propria cale de atac. La judecarea recursului, precum și la rejudecarea procesului după casarea hotărârii de către instanța de recurs, dispozițiile art. 481 sunt aplicabile în mod corespunzător. *[R.A.: art. 315 alin. (4) CPC 1865]*

Secțiunea a 2-a. Contestația în anulare

Art. 503. Obiectul și motivele contestației în anulare. (1) Hotărârile definitive pot fi atacate cu contestație în anulare atunci când contestatorul nu a fost legal citat și nici nu a fost prezent la termenul când a avut loc judecata.

(2) Hotărârile instanțelor de recurs mai pot fi atacate cu contestație în anulare atunci când:

1. hotărârea dată în recurs a fost pronunțată de o instanță incompetentă absolut sau cu încălcarea normelor referitoare la alcătuirea instanței și, deși se invocase excepția corespunzătoare, instanța de recurs a omis să se pronunțe asupra acesteia;

2. dezlegarea dată recursului este rezultatul unei erori materiale;

3. instanța de recurs, respingând recursul sau admitându-l în parte, a omis să cerceteze vreunul dintre motivele de casare invocate de recurent în termen;

4. instanța de recurs nu s-a pronunțat asupra unuia dintre recursurile declarate în cauză.

(3)^[1] Dispozițiile alin. (2) se aplică în mod corespunzător hotărârilor instanțelor de apel care, potrivit legii, nu pot fi atacate cu recurs. **[R.A.: art. 317 alin. (1), art. 318 alin. (1) CPC 1865]**

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 26/2019 (M. Of. nr. 755 din 17 septembrie 2019), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Ploiești, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și a stabilit:

„Situția în care hotărârea redactată de unul dintre membrii completului de recurs este semnată doar de către judecătorul redactor, în timp ce, pentru ceilalți membri, este semnată de către președintele completului sau de președintele instanței, în condițiile art. 426 alin. (4) din Codul de procedură civilă, nu se încadrează în ipoteza prevăzută de dispozițiile art. 503 alin. (2) pct. 1 din Codul de procedură civilă”.

Art. 504. Condiții de admisibilitate. (1) Contestația în anulare este inadmisibilă dacă motivul prevăzut la art. 503 alin. (1) putea fi invocat pe calea apelului sau a recursului.

(2) Cu toate acestea, contestația poate fi primită în cazul în care motivul a fost invocat prin cererea de recurs, dar instanța l-a respins pentru că avea nevoie de verificări de fapt incompatibile cu recursul sau dacă recursul, fără vina părții, a fost respins fără a fi cercetat în fond.

(3) O hotărâre împotriva căreia s-a exercitat contestația în anulare nu mai poate fi atacată de aceeași parte cu o nouă contestație în anulare, chiar dacă se invocă alte motive. **[R.A.: art. 317 alin. (2), art. 321 CPC 1865]**

Art. 505. Instanța competentă. (1) Contestația în anulare se introduce la instanța a cărei hotărâre se atacă.

(2) În cazul în care se invocă motive care atrag competențe diferite, nu operează prorogarea competenței. **[R.A.: art. 319 alin. (1) CPC 1865]**

Art. 506. Termen de exercitare. (1) Contestația în anulare poate fi introdusă în termen de 15 zile de la data comunicării hotărârii, dar nu mai târziu de un an de la data când hotărârea a rămas definitivă.

(2) Contestația se motivează în termenul de 15 zile prevăzut la alin. (1), sub sancțiunea nulității acesteia. **[R.A.: art. 319 alin. (2) CPC 1865]**

Art. 507. Suspendarea executării. Instanța poate suspenda executarea hotărârii a cărei anulare se cere, sub condiția dării unei cauțiuni. Dispozițiile art. 484 se aplică în mod corespunzător. **[R.A.: art. 319¹ CPC 1865]**

Art. 508. Procedura de judecată. (1) Contestația în anulare se soluționează de urgență și cu precădere, potrivit dispozițiilor procedurale aplicabile judecății finalizate cu hotărârea atacată.

(2) Întâmpinarea este obligatorie și se depune la dosar cu cel puțin 5 zile înaintea primului termen de judecată. Contestatorul va lua cunoștință de conținutul acesteia de la dosarul cauzei.

^[1] Alin. (3) al art. 503 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 59 din Legea nr. 310/2018.

(3) Dacă motivul de contestație este întemeiat, instanța va pronunța o singură hotărâre prin care va anula hotărârea atacată și va soluționa cauza. Dacă soluționarea cauzei la același termen nu este posibilă, instanța va pronunța o hotărâre de anulare a hotărârii atacate și va fixa termen în vederea soluționării cauzei printr-o nouă hotărâre. În acest ultim caz, hotărârea de anulare nu poate fi atacată separat.

(4) Hotărârea dată în contestație în anulare este supusă acelorași căi de atac ca și hotărârea atacată. *[R.A.: art. 320 CPC 1865]*

Secțiunea a 3-a. Revizuirea

Art. 509. Obiectul și motivele revizuirii. (1) Revizuirea unei hotărâri pronunțate asupra fondului sau care evocă fondul poate fi cerută dacă:

1. s-a pronunțat asupra unor lucruri care nu s-au cerut sau nu s-a pronunțat asupra unui lucru cerut ori s-a dat mai mult decât s-a cerut;

2. obiectul pricinii nu se află în ființă;

3. un judecător, martor sau expert, care a luat parte la judecată, a fost condamnat definitiv pentru o infracțiune privitoare la pricină sau dacă hotărârea s-a dat în temeiul unui înscris declarat fals în cursul ori în urma judecății, când aceste împrejurări au influențat soluția pronunțată în cauză. În cazul în care constatarea infracțiunii nu se mai poate face printr-o hotărâre penală, instanța de revizuire se va pronunța mai întâi, pe cale incidentală, asupra existenței sau inexistenței infracțiunii invocate. În acest ultim caz, la judecarea cererii va fi citat și cel învinuit de săvârșirea infracțiunii;

4. un judecător a fost sancționat disciplinar definitiv pentru exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență, dacă aceste împrejurări au influențat soluția pronunțată în cauză;

5. după darea hotărârii, s-au descoperit înscrisuri doveditoare, reținute de partea potrivnică sau care nu au putut fi înfățișate dintr-o împrejurare mai presus de voința părților;

6. s-a casat, s-a anulat ori s-a schimbat hotărârea unei instanțe pe care s-a întemeiat hotărârea a cărei revizuire se cere;

7.^[1] statul ori alte persoane juridice de drept public, minorii, persoanele care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială ori curatelă nu au fost apărați deloc sau au fost apărați cu viclenie de cei însărcinați să îi apere;

8. există hotărâri definitive potrivnice, date de instanțe de același grad sau de grade diferite, care încalcă autoritatea de lucru judecat a primei hotărâri;

9. partea a fost împiedicată să se înfățișeze la judecată și să înștiințeze instanța despre aceasta, dintr-o împrejurare mai presus de voința sa;

10. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale datorată unei hotărâri judecătorești, iar consecințele grave ale acestei încălcări continuă să se producă;

10¹.^[2] Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat în cauză un avis consultativ asupra unei chestiuni de principiu privind interpretarea sau aplicarea

^[1] Pct. 7 de la alin. (1) al art. 509 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 8 pct. 12 din Legea nr. 140/2022.

^[2] Pct. 10¹ de la alin. (1) al art. 509 a fost introdus prin art. 7 pct. 1 din Legea nr. 173/2022.

unor drepturi și libertăți prevăzute de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau de protocoalele adiționale la această convenție, care are o înrăurire hotărâtoare asupra hotărârii, dacă aceasta a fost pronunțată anterior comunicării de către Agentul guvernamental pentru Curtea Europeană a Drepturilor Omului a avizului consultativ, tradus în limba română;

11. după ce hotărârea a devenit definitivă, Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra excepției invocate în acea cauză, declarând neconstituțională prevederea care a făcut obiectul acelei excepții.

(2)^[1] Pentru motivele de revizuire prevăzute la alin. (1) pct. 3, dar numai în ipoteza judecătorului, pct. 4, pct. 7-11 sunt supuse revizuirii și hotărârile care nu evocă fondul. *[R.A.: art. 322 CPC 1865]*

Legislație conexă: art. 21 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ (M. Of. nr. 1154 din 7 decembrie 2004).

Art. 510. Instanța competentă. (1) Cererea de revizuire se îndreaptă la instanța care a pronunțat hotărârea a cărei revizuire se cere.

(2) În cazul dispozițiilor art. 509 alin. (1) pct. 8, cererea de revizuire se va îndrepta la instanța mai mare în grad față de instanța care a dat prima hotărâre. Dacă una dintre instanțele de recurs la care se referă aceste dispoziții este Înalta Curte de Casație și Justiție, cererea de revizuire se va judeca de această instanță.

(3) În cazul în care se invocă motive care atrag competențe diferite, nu va opera prorogarea competenței. *[R.A.: art. 323 CPC 1865]*

Art. 511. Termen de exercitare. (1) Termenul de revizuire este de o lună și se va socoti:

1. în cazurile prevăzute la art. 509 alin. (1) pct. 1, de la comunicarea hotărârii;
2. în cazul prevăzut la art. 509 alin. (1) pct. 2, de la cel din urmă act de executare;
3. în cazurile prevăzute la art. 509 alin. (1) pct. 3, din ziua în care partea a luat cunoștință de hotărârea instanței penale de condamnare a judecătorului, martorului sau expertului ori de hotărârea care a declarat fals înscrisul, dar nu mai târziu de un an de la data rămânerii definitive a hotărârii penale. În lipsa unei astfel de hotărâri, termenul curge de la data când partea a luat cunoștință de împrejurările pentru care constatarea infracțiunii nu se mai poate face printr-o hotărâre penală, dar nu mai târziu de 3 ani de la data producerii acestora;
4. în cazul prevăzut la art. 509 alin. (1) pct. 4, din ziua în care partea a luat cunoștință de hotărârea prin care a fost sancționat disciplinar definitiv judecătorul, dar nu mai târziu de un an de la data rămânerii definitive a hotărârii de sancționare disciplinară;
5. în cazul prevăzut la art. 509 alin. (1) pct. 5, din ziua în care s-au descoperit înscrisurile ce se invocă;
6. în cazul prevăzut la art. 509 alin. (1) pct. 6, din ziua în care partea a luat cunoștință de casarea, anularea sau schimbarea hotărârii pe care s-a întemeiat

^[1] Alin. (2) al art. 509 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 60 din Legea nr. 310/2018. Menționăm că, prin Decizia nr. 866/2015 (M. Of. nr. 69 din 1 februarie 2016), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că sintagma „pronunțate asupra fondului sau care evocă fondul” din cuprinsul dispozițiilor art. 509 alin. (1) din Codul de procedură civilă este neconstituțională cu referire la motivul de revizuire prevăzut la pct. 11 din cuprinsul acestora.

hotărârea a cărei revizuire se cere, dar nu mai târziu de un an de la data rămânerii definitive a hotărârii de casare, anulare sau schimbare;

7.^[1] În cazurile prevăzute la art. 509 alin. (1) pct. 7, din ziua în care statul ori altă persoană de drept public a luat cunoștință de hotărâre, dar nu mai târziu de un an de la data rămânerii definitive a acesteia; în cazul minorilor, persoanelor care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială ori curatelă, termenul de revizuire este de 6 luni de la data la care cel interesat a luat cunoștință de hotărâre, dar nu mai târziu de un an de la dobândirea capacității depline de exercițiu sau, după caz, de la înlocuirea tutorelui persoanei care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială, de la încetarea curatelei ori înlocuirea curatorului;

8. în cazul prevăzut la art. 509 alin. (1) pct. 8, de la data rămânerii definitive a ultimei hotărâri.

(2) În cazul prevăzut la art. 509 alin. (1) pct. 9, termenul de revizuire este de 15 zile și se socotește de la încetarea împiedicării.

(3)^[2] Pentru motivele prevăzute la art. 509 alin. (1) pct. 10, 10¹ și 11, termenul este de 3 luni de la data publicării hotărârii sau, după caz, a avizului consultativ al Curții Europene a Drepturilor Omului, tradus în limba română, respectiv a deciziei Curții Constituționale, în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(4) Revizuirea se motivează prin însuși cererea de declarare a căii de atac sau înăuntrul termenului de exercitare a acesteia, sub sancțiunea nulității.

(5) Dacă prin aceeași cerere se invocă motive diferite de revizuire, prevederile alin. (4) se aplică în mod corespunzător pentru fiecare motiv în parte. *[R.A.: art. 324 CPC 1865]*

Notă. Cu privire la reglementarea anterioară, prin Decizia nr. 3/2017 (M. Of. nr. 245 din 10 aprilie 2017), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Cluj și, în interpretarea unitară a dispozițiilor art. 324 alin. (1) pct. 3 teza a doua din Codul de procedură civilă de la 1865, a stabilit că „momentul de la care începe să curgă termenul de revizuire de o lună îl constituie data la care partea a luat cunoștință, în orice mod, de împrejurările pentru care constatarea infracțiunii nu se mai poate face printr-o hotărâre penală. Această dată nu poate depăși intervalul de 3 ani de la data producerii împrejurărilor sus-menționate”.

Art. 512. Suspendarea executării. Instanța poate suspenda executarea hotărârii a cărei revizuire se cere, sub condiția dării unei cauțiuni. Dispozițiile art. 484 se aplică în mod corespunzător. *[R.A.: art. 325 CPC 1865]*

Art. 513. Procedura de judecată. (1) Cererea de revizuire se soluționează potrivit dispozițiilor procedurale aplicabile judecării finalizate cu hotărârea atacată.

(2) Întâmpinarea este obligatorie și se depune la dosar cu cel puțin 5 zile înaintea primului termen de judecată. Revizuentul va lua cunoștință de conținutul întâmpinării de la dosarul cauzei.

^[1] Pct. 7 de la alin. (1) al art. 511 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 8 pct. 13 din Legea nr. 140/2022.

^[2] Alin. (3) al art. 511 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 2 din Legea nr. 173/2022.

5. Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ

publicată în
M. Of. nr. 1154 din 7 decembrie 2004

cu modificările și completările aduse prin:

- **O.U.G. nr. 190/2005** pentru realizarea unor măsuri necesare în procesul de integrare europeană (M. Of. nr. 1179 din 28 decembrie 2005), aprobată prin Legea nr. 332/2006 (M. Of. nr. 629 din 20 iulie 2006);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 189/2006** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 20 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (M. Of. nr. 307 din 5 aprilie 2006);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 647/2006** referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 4 alin. (3) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (M. Of. nr. 921 din 14 noiembrie 2006);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 65/2007** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 alin. (9) teza întâi din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (M. Of. nr. 107 din 13 februarie 2007);
- **Legea nr. 262/2007** pentru modificarea și completarea Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004 (M. Of. nr. 510 din 30 iulie 2007);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 660/2007** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (M. Of. nr. 525 din 2 august 2007);
- **O.U.G. nr. 100/2007** pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției (M. Of. nr. 684 din 8 octombrie 2007), aprobată, cu modificări și completări, prin **Legea nr. 97/2008** (M. Of. nr. 294 din 15 aprilie 2008);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 797/2007** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 7 alin. (3) și (7) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (M. Of. nr. 707 din 19 octombrie 2007), rectificată în M. Of. nr. 751 din 6 noiembrie 2007;
- **Legea nr. 100/2008** pentru modificarea alin. (1) al art. 9 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (M. Of. nr. 375 din 16 mai 2008);
- **Legea nr. 202/2010** privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor (M. Of. nr. 714 din 26 octombrie 2010);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 1609/2010** referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 21 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (M. Of. nr. 70 din 27 ianuarie 2011);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 302/2011** referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 7 alin. (4), art. 17 lit. f), art. 20 și art. 28 alin. (1) din Legea nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate, precum și ale art. 5 alin. (3) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (M. Of. nr. 316 din 9 mai 2011);
- **Legea nr. 299/2011** pentru abrogarea alin. (2) al art. 21 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (M. Of. nr. 916 din 22 decembrie 2011), declarată neconstituțională, în ansamblul său, prin Decizia Curții Constituționale nr. 1039/2012 (M. Of. nr. 61 din 29 ianuarie 2013);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 1039/2012** referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor Legii nr. 299/2011 pentru abrogarea alin. (2) al art. 21 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 și ale art. 21 alin. (2) teza întâi din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (M. Of. nr. 61 din 29 ianuarie 2013);
- **Legea nr. 76/2012** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012), în vigoare de la 15 februarie 2013;
- **Legea nr. 187/2012** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 757 din 12 noiembrie 2012), în vigoare de la 1 februarie 2014;

- **Decizia Curții Constituționale nr. 459/2014** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 alin. (1) raportate la art. 2 alin. (1) lit. c) teza întâi din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (M. Of. nr. 712 din 30 septembrie 2014);
- **Legea nr. 138/2014** pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe (M. Of. nr. 753 din 16 octombrie 2014);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 898/2015** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 24 și art. 25 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (M. Of. nr. 148 din 26 februarie 2016);
- **Legea nr. 212/2018** pentru modificarea și completarea Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004 și a altor acte normative (M. Of. nr. 658 din 30 iulie 2018);
- **O.U.G. nr. 57/2019** privind Codul administrativ (M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 12/2020** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 7 alin. (6) și ale art. 11 alin. (1) lit. e) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, în redactarea anterioară modificării prin Legea nr. 212/2018, precum și a dispozițiilor art. 11 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (M. Of. nr. 198 din 11 martie 2020);
- **Legea nr. 84/2023** pentru modificarea Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004 (M. Of. nr. 294 din 7 aprilie 2023), rectificată în M. Of. nr. 362 din 27 aprilie 2023;
- **Legea nr. 102/2023** pentru modificarea și completarea Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, a Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, precum și pentru completarea art. 64 din Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul (M. Of. nr. 322 din 18 aprilie 2023).

Cuprins

Art.

Capitolul I. Dispoziții generale	1-6
Capitolul II. Procedura de soluționare a cererilor în contenciosul administrativ	7-21
Capitolul III. Procedura de executare	22-26
Capitolul IV. Dispoziții tranzitorii și finale	27-31

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 1. Subiectele de sesizare a instanței^[1] (1) Orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente, pentru anularea actului, recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim și repararea pagubei ce i-a fost cauzată. Interesul legitim poate fi atât privat, cât și public.

(2) Se poate adresa instanței de contencios administrativ și persoana vătămată într-un drept al său sau într-un interes legitim printr-un act administrativ cu caracter individual, adresat altui subiect de drept.

(3)^[2] Avocatul Poporului, în urma controlului realizat, potrivit legii sale organice, dacă apreciază că ilegalitatea actului sau refuzul autorității administrative de a-și realiza atribuțiile legale nu poate fi înlăturat decât prin justiție, poate sesiza instanța competentă

^[1] Denumirea marginală a art. 1 este reproducă astfel cum a fost modificată prin art. I pct. 1 din Legea nr. 262/2007.

^[2] Alin. (3)-(9) ale art. 1 sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. I pct. 2 din Legea nr. 262/2007.

de contencios administrativ de la domiciliul petentului. Petiționarul dobândește de drept calitatea de reclamant, urmând a fi citat în această calitate. Dacă petiționarul nu își însușește acțiunea formulată de Avocatul Poporului la primul termen de judecată, instanța de contencios administrativ anulează cererea.

(4) Ministerul Public, atunci când, în urma exercitării atribuțiilor prevăzute de legea sa organică, apreciază că încălcările drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanelor se datorează existenței unor acte administrative unilaterale individuale ale autorităților publice emise cu exces de putere, cu acordul prealabil al acestora, sesizează instanța de contencios administrativ de la domiciliul persoanei fizice sau de la sediul persoanei juridice vătămate. Petiționarul dobândește de drept calitatea de reclamant, urmând a fi citat în această calitate.

(5) Când Ministerul Public apreciază că prin emiterea unui act administrativ normativ se vatămă un interes legitim public, sesizează instanța de contencios administrativ competentă de la sediul autorității publice emitente.

(6) Autoritatea publică emitentă a unui act administrativ unilateral nelegal poate să solicite instanței anularea acestuia, în situația în care actul nu mai poate fi revocat întrucât a intrat în circuitul civil și a produs efecte juridice. În cazul admiterii acțiunii, instanța se pronunță, dacă a fost sesizată prin cererea de chemare în judecată, și asupra validității actelor juridice încheiate în baza actului administrativ nelegal, precum și asupra efectelor juridice produse de acestea. Acțiunea poate fi introdusă în termen de un an de la data emiterii actului.

(7) Persoana vătămată în drepturile sau în interesele sale legitime prin ordonanțe sau dispoziții din ordonanțe ale Guvernului neconstituționale se poate adresa instanței de contencios administrativ, în condițiile prezentei legi.

(8) Prefectul, Agenția Națională a Funcționarilor Publici și orice subiect de drept public pot introduce acțiuni în contencios administrativ, în condițiile prezentei legi și ale legilor speciale.

(9) La soluționarea cererilor în contencios administrativ, reprezentantul Ministerului Public poate participa, în orice fază a procesului, ori de câte ori apreciază că este necesar pentru apărarea ordinii de drept, a drepturilor și libertăților cetățenilor.

Recurs în interesul legii. A se vedea Decizia nr. 8/2020 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, redată în extras *infra*, la art. 8.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 12/2015 (M. Of. nr. 773 din 16 octombrie 2015), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, și a stabilit:

„În condițiile Legii administrației publice locale nr. 215/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, unitatea administrativ-teritorială, prin autoritatea sa executivă, respectiv primarul, nu are dreptul de a ataca în fața instanței de contencios administrativ hotărârile adoptate de autoritatea sa deliberativă, respectiv consiliul local sau, după caz, Consiliul General al Municipiului București”.

Notă. Legea nr. 215/2001 a fost abrogată prin O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ (M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019).

Art. 2. Semnificația unor termeni. (1)^[1] În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) *persoană vătămată* – orice persoană titulară a unui drept ori a unui interes legitim, vătămată de o autoritate publică printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri; în sensul prezentei legi, sunt asimilate persoanei vătămate și grupul de persoane fizice, fără personalitate juridică, titular al unor drepturi subiective sau interese legitime private, precum și organismele sociale care invocă vătămarea prin actul administrativ atacat fie a unui interes legitim public, fie a drepturilor și intereselor legitime ale unor persoane fizice determinate;

b) *autoritate publică* – orice organ de stat sau al unităților administrativ-teritoriale care acționează, în regim de putere publică, pentru satisfacerea unui interes legitim public; sunt asimilate autorităților publice, în sensul prezentei legi, persoanele juridice de drept privat care, potrivit legii, au obținut statut de utilitate publică sau sunt autorizate să presteze un serviciu public, în regim de putere publică;

c)^[2] *act administrativ* – actul unilateral cu caracter individual sau normativ emis de o autoritate publică, în regim de putere publică, în vederea organizării executării legii sau a executării în concret a legii, care dă naștere, modifică sau stinge raporturi juridice;

c¹)^[3] sunt asimilate actelor administrative, în sensul prezentei legi, și contractele încheiate de autoritățile publice care au ca obiect punerea în valoare a bunurilor proprietate publică, executarea lucrărilor de interes public, prestarea serviciilor publice, achizițiile publice; prin legi speciale pot fi prevăzute și alte categorii de contracte administrative;

d) *act administrativ-jurisdicțional* – actul emis de o autoritate administrativă investită, prin lege organică, cu atribuții de jurisdicție administrativă specială;

e) *jurisdicție administrativă specială* – activitatea înfăptuită de o autoritate administrativă care are, conform legii organice speciale în materie, competența de soluționare a unui conflict privind un act administrativ, după o procedură bazată pe principiile contradictorialității, asigurării dreptului la apărare și independenței activității administrativ-jurisdicționale;

f) *contencios administrativ* – activitatea de soluționare de către instanțele de contencios administrativ competente potrivit legii organice a litigiilor în care cel puțin una dintre părți este o autoritate publică, iar conflictul s-a născut fie din emiterea sau încheierea, după caz, a unui act administrativ, în sensul prezentei legi, fie din nesoluționarea în termenul legal ori din refuzul nejustificat de a rezolva o cerere referitoare la un drept sau la un interes legitim;

g) *instanță de contencios administrativ*, denumită în continuare *instanță* – Secția de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție, secțiile de contencios administrativ și fiscal ale curților de apel și tribunalele administrativ-fiscale;

^[1] Alin. (1) al art. 2 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 3 din Legea nr. 262/2007.

^[2] Lit. c) de la alin. (1) al art. 2 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. I pct. 1 din Legea nr. 212/2018.

^[3] Lit. c¹) de la alin. (1) al art. 2 a fost introdusă prin art. I pct. 2 din Legea nr. 212/2018.

h) *nesoluționare în termenul legal a unei cereri* – faptul de a nu răspunde solicitantului în termen de 30 de zile de la înregistrarea cererii, dacă prin lege nu se prevede alt termen;

i) *refuz nejustificat de a soluționa o cerere* – exprimarea explicită, cu exces de putere, a voinței de a nu rezolva cererea unei persoane; este asimilată refuzului nejustificat și nepunerea în executare a actului administrativ emis ca urmare a soluționării favorabile a cererii sau, după caz, a plângerii prealabile;

j) *plângere prealabilă* – cererea prin care se solicită autorității publice emitente sau celei ierarhic superioare, după caz, reexaminarea unui act administrativ cu caracter individual sau normativ, în sensul revocării sau modificării acestuia;

k) *acte care privesc raporturile cu Parlamentul* – actele emise de o autoritate publică, în realizarea atribuțiilor sale, prevăzute de Constituție sau de o lege organică, în raporturile de natură politică cu Parlamentul;

l) *act de comandament cu caracter militar* – actul administrativ referitor la problemele strict militare ale activității din cadrul forțelor armate, specifice organizării militare, care presupun dreptul comandanților de a da ordine subordonaților în aspecte privitoare la conducerea trupei, în timp de pace sau război ori, după caz, la îndeplinirea serviciului militar;

m) *serviciu public* – activitatea organizată sau, după caz, autorizată de o autoritate publică, în scopul satisfacerii unui interes legitim public;

n) *exces de putere* – exercitarea dreptului de apreciere al autorităților publice prin încălcarea limitelor competenței prevăzute de lege sau prin încălcarea drepturilor și libertăților cetățenilor;

o) *drept vătămat* – orice drept prevăzut de Constituție, de lege sau de alt act normativ, căruia i se aduce o atingere printr-un act administrativ;

p) *interes legitim privat* – posibilitatea de a pretinde o anumită conduită, în considerarea realizării unui drept subiectiv viitor și previzibil, prefigurat;

r) *interes legitim public* – interesul care vizează ordinea de drept și democrația constituțională, garantarea drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale ale cetățenilor, satisfacerea nevoilor comunitare, realizarea competenței autorităților publice;

s) *organisme sociale interesate* – structuri neguvernamentale, sindicate, asociații, fundații și altele asemenea, care au ca obiect de activitate protecția drepturilor diferitelor categorii de cetățeni sau, după caz, buna funcționare a serviciilor publice administrative;

ș) *pagubă iminentă* – prejudiciul material viitor și previzibil sau, după caz, perturbarea previzibilă gravă a funcționării unei autorități publice sau a unui serviciu public;

t) *cazuri bine justificate* – împrejurările legate de starea de fapt și de drept, care sunt de natură să creeze o îndoială serioasă în privința legalității actului administrativ;

ț) *instanță de executare* – instanța care a soluționat fondul litigiului de contencios administrativ.

(2) Se asimilează actelor administrative unilaterale și refuzul nejustificat de a rezolva o cerere referitoare la un drept sau la un interes legitim ori, după caz, faptul de a nu răspunde solicitantului în termenul legal.

Recurs în interesul legii. 1. Prin Decizia nr. 13/2015 (M. Of. nr. 690 din 11 septembrie 2015), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Constanța și, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (1) lit. f) și art. 10 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, respectiv art. 94 și art. 95 din Codul de procedură civilă, a stabilit:

„Litigiile având ca obiect acțiuni prin care se solicită de către o direcție generală de asistență socială și protecția copilului obligarea unui consiliu județean sau local ori a unei alte direcții generale de asistență socială și protecția copilului la suportarea cheltuielilor de întreținere pentru persoane care beneficiază de măsuri de protecție prevăzute de Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, sunt de competența instanțelor de contencios administrativ”.

2. Prin Decizia nr. 16/2016 (M. Of. nr. 110 din 9 februarie 2017), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Constanța și, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 1, art. 231 și art. 278 alin. (2) din Legea nr. 53/2003 – Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 55 din Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, cu modificările și completările ulterioare, art. 2 alin. (1) lit. f) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, și art. 109 din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a stabilit:

„Prevederile Codului muncii se aplică raporturilor juridice dintre primar/viceprimar și unitatea administrativ-teritorială, dacă legi speciale nu conțin dispoziții specifice, inclusiv după încetarea mandatelor”.

Notă. Legea nr. 393/2004 și Legea nr. 188/1999 au fost abrogate prin O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ (M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019). Pentru textele corespondente în prezent, a se vedea art. 231 și art. 536 din Codul administrativ.

3. A se vedea Decizia nr. 1/2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *infra*, la art. 10.

4. A se vedea Decizia nr. 25/2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *infra*, la art. 8.

5. A se vedea Decizia nr. 8/2020 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, redată în extras *infra*, la art. 8.

6. A se vedea Decizia nr. 25/2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, redată în extras *infra*, la art. 8.

7. A se vedea Decizia nr. 28/2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, redată în extras *infra*, la art. 5.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 28/2017 (M. Of. nr. 378 din 22 mai 2017), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a admis, în parte, sesizarea privind pronunțarea unei hotărâri prealabile formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, și a stabilit: *„Noțiunea de «autoritate publică», astfel cum este definită de art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, nu este similară cu cea de «instituție publică», astfel cum este prevăzută de art. 2 alin. (1) pct. 39 din Legea nr. 273/2006 privind finanțele locale, cu modificările și completările ulterioare”.*

Art. 3. Tutela administrativă. (1)^[1] Prefectul poate ataca direct în fața instanței de contencios administrativ actele emise de autoritățile administrației publice locale,

^[1] Alin. (1) al art. 3 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 4 din Legea nr. 262/2007.

dacă le consideră nelegale; acțiunea se formulează în termenul prevăzut la art. 11 alin. (1), care începe să curgă de la momentul comunicării actului către prefect și în condițiile prevăzute de prezenta lege. Acțiunea introdusă de prefect este scutită de taxa de timbru.

(2) Agenția Națională a Funcționarilor Publici poate ataca în fața instanței de contencios administrativ actele autorităților publice centrale și locale prin care se încalcă legislația privind funcția publică, în condițiile prezentei legi și ale Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată^[1].

(3)^[2] Până la soluționarea cauzei, actul atacat potrivit alin. (1) este suspendat de drept.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. 1. Prin Decizia nr. 11/2015 (M. Of. nr. 501 din 8 iulie 2015), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, și a stabilit:

„În interpretarea dispozițiilor art. 3 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, coroborate cu dispozițiile art. 63 alin. (5) lit. e) și art. 115 alin. (2) din Legea administrației publice locale nr. 215/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 19 alin. (1) lit. a) și lit. e) din Legea nr. 340/2004 privind prefectul și instituția prefectului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 123 alin. (5) din Constituție, prefectului îi este recunoscut dreptul de a ataca în fața instanței de contencios administrativ actele administrative emise de autoritățile administrației publice locale, în înțelesul prevederilor art. 2 alin. (1) lit. c) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare”.

Notă. Legea nr. 215/2001 și Legea nr. 340/2004 au fost abrogate prin O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ (M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019). Pentru textele corespondente în prezent, a se vedea art. 155 alin. (5), art. 197 alin. (1), art. 253 lit. a) și art. 255 alin. (1) din Codul administrativ.

2. Prin Decizia nr. 26/2016 (M. Of. nr. 996 din 12 decembrie 2016), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a admis, în parte, sesizarea privind pronunțarea unei hotărâri prealabile, formulată de Curtea de Apel Timișoara, Secția contencios administrativ și fiscal, și a stabilit:

„Dispozițiile art. 3 «Tutela administrativă» din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, se interpretează în sensul că prefectul nu poate ataca în fața instanțelor de contencios administrativ refuzul [asimilat unui act administrativ, potrivit dispozițiilor art. 2 alin. (2) din Legea nr. 554/2004] consiliului local de a pune pe ordinea de zi a ședinței și de a lua act de încetarea de drept a mandatului de consilier local înainte de termen, refuz exprimat la cererea prefectului adresată potrivit atribuțiilor reglementate de dispozițiile art. 19 alin. (1) lit. a) și e) din Legea nr. 340/2004 privind prefectul și instituția prefectului, republicată, cu modificările și completările ulterioare”.

Notă. Legea nr. 340/2004 a fost abrogată prin O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ (M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019). Pentru textele corespondente în prezent, a se vedea art. 253 lit. a) și art. 255 alin. (1) din Codul administrativ.

^[1] Legea nr. 188/1999 a fost abrogată prin O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ (M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019).

^[2] Alin. (3) al art. 3 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 633 din O.U.G. nr. 57/2019.